

MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNING ILK SAVODXONLIGINI OSHIRISHDA OTA-ONANING ROLI

Bo‘ronova Sevara Karim qizi

Surxondaryo viloyati Angor tumanidagi 5-sonli davlat maktabgacha ta'lim tashkilotida direktor o‘rinbosari

Annotatsiya: Maktabgacha yoshdagi bolalarning ilk savodxonligini oshirishda ota-onaning roli juda muhimdir. Ota-onalar bolalarning hayotidagi birinchilardan bo‘lib, ularning rivojlanishida asosiy ta'sir ko‘rsatuvchi shaxslar hisoblanadi. Buning sababi shundaki, bolalar o‘z hayotining dastlabki yillarida ko‘proq ota-onalari bilan vaqt o‘tkazadilar va ularning fikrlari, qarashlari va munosabatlari bolalarning savodxonlik darajasiga bevosita ta'sir qiladi.

Kalit so‘zlar: bolalar, savodxonlik, bolalar, til, o‘yinlar, ertaklar, fantastika, ijodkorlik, fikr, muloqot, munozaralar.

Maktabgacha yoshdagi bolalar uchun savodxonlik nafaqat o‘qish va yozish ko‘nikmalarini o‘zlashtirishdan iborat. Bu, shuningdek, bolalarning tilni tushunish, muloqot qilish, fikrlarini ifoda etish va o‘z his-tuyg‘ularini bayon etish qobiliyatlarini rivojlantirishni ham o‘z ichiga oladi. Ota-onalar bolalariga kitob o‘qish, hikoyalar aytish, va turli xil o‘yinlar orqali tilni o‘rganish jarayonini qiziqarli va samarali qilishlari mumkin. Bunday faoliyatlar bolalarning til ko‘nikmalarini rivojlantirish bilan birga, ularning tasavvurini kengaytiradi va ijodkorliklarini oshiradi. Ota-onalar bolalarga kitob o‘qish orqali savodxonlikni oshirishda muhim rol o‘ynaydilar. Kitoblar bolalarga yangi so‘zlar, iboralar va fikrlarni o‘rganishga yordam beradi. Ota-onalar bolalariga turli xil janrlardagi kitoblarni o‘qib berish orqali ularning qiziqishlarini rivojlantirishlari mumkin. Masalan, ertaklar, fantastika, ilmiy kitoblar va boshqalar bolalarning tasavvurini kengaytiradi va ularning fikrlash qobiliyatini oshiradi. Kitob o‘qish jarayonida ota-onalar bolalar bilan muloqot qilib, ularning fikrlarini so‘rashlari va ularning savollari bilan shug‘ullanishlari muhimdir. Bu bolalarning o‘z fikrlarini ifoda etishiga yordam beradi va ularning o‘qish jarayoniga bo‘lgan qiziqishini oshiradi.[1]

Ota-onalar bolalarning ilk savodxonligini oshirishda o‘yinlar orqali ham muhim rol o‘ynaydilar. O‘yinlar orqali bolalar o‘rganish jarayonini qiziqarli va samarali qilishlari mumkin. Masalan, so‘z o‘yinlari, jumla tuzish o‘yinlari yoki rasm chizish o‘yinlari bolalarning til ko‘nikmalarini rivojlantirishda yordam beradi. Ota-onalar bolalari bilan birga o‘yin o‘ynash orqali ularning qobiliyatlarini kuzatishlari va rivojlantirishlari mumkin. Bu jarayonda ota-onalar bolalarining qiziqishlarini hisobga olib, o‘yinlarni tanlashlari zarur. Ota-onalar bolalarning savodxonligini oshirishda

ijtimoiy muhitni yaratishda ham muhim rol o'ynaydilar. Bolalar o'z ota-onalari orqali ijtimoiy ko'nikmalarni o'rganadilar. Ota-onalar bolalarini boshqa bolalar bilan muloqot qilishga, o'z fikrlarini ifoda etishga va ijtimoiy munosabatlarni o'rganishga undashlari kerak. Bu jarayonda ota-onalar bolalariga ijtimoiy faoliyatlarda ishtirok etishga yordam berishi, masalan, oila a'zolari, do'stlar va qo'shnilar bilan birga vaqt o'tkazish orqali ularning ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirishlari mumkin.[2]

Ota-onalar bolalarning savodxonligini oshirishda o'zlari ham o'rganishlari zarur. Ota-onalar bolalariga yaxshi misol bo'lishlari kerak. Agar ota-onalar o'zlari kitob o'qiydigan, yangi bilimlarni o'rganishga intiladigan bo'lsalar, bolalar ham shunday xulq-atvorni o'zlashtiradilar. Ota-onalar o'z bilimlarini oshirish uchun turli xil kurslar, seminarlar yoki ma'ruzalar orqali o'zlarini rivojlantirishlari mumkin. Bu ularga bolalariga yaxshiroq yordam berish imkonini beradi. Ota-onalar bolalarning ilk savodxonligini oshirishda o'zaro hamkorlik qilishlari ham muhimdir. Ota-onalar maktabgacha ta'lim muassasalari bilan hamkorlik qilib, bolalarning savodxonlik darajasini oshirishga yordam berishlari mumkin. Maktabgacha ta'lim muassasalari ota-onalarga bolalarining rivojlanishini kuzatish, ularning qobiliyatlarini aniqlash va rivojlantirish bo'yicha maslahatlar berishi mumkin. Bu jarayonda ota-onalar va o'qituvchilar o'rtasida ochiq muloqot va hamkorlik muhim ahamiyatga ega.[3]

Ota-onalar bolalarning ilk savodxonligini oshirishda ularga ijobiy motivatsiya berishlari kerak. Bolalarning o'qish va yozishga bo'lgan qiziqishini oshirish uchun ularni rag'batlantirish muhimdir. Ota-onalar bolalarining muvaffaqiyatlarini qadrlashlari, ularni maqtashlari va rag'batlantirishlari zarur. Bu bolalarning o'ziga bo'lgan ishonchini oshiradi va o'rganishga bo'lgan qiziqishini kuchaytiradi.[4]

Xulosa: Ota-onalar bolalarning ilk savodxonligini oshirishda muhim rol o'ynaydilar. Ular bolalarga kitob o'qish, o'yinlar o'ynash, ijtimoiy muhit yaratish va o'zlari o'rganish orqali bolalarning savodxonlik darajasini oshirishda yordam berishlari mumkin. Ota-onalar va o'qituvchilar o'rtasidagi hamkorlik ham bolalarning rivojlanishida muhim ahamiyatga ega. Shunday qilib, ota-onalar maktabgacha yoshdagi bolalarning ilk savodxonligini oshirishda faol ishtirok etishlari zarur. Bu jarayon bolalarining kelajakdagi muvaffaqiyatlari uchun poydevor yaratadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abdullaeva, N. (2020). "Ota-onalar uchun bolalar bilan muloqot qilish usullari". Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Ta'lim vazirligi.
2. Qodirova, S. (2019). "Maktabgacha ta'limda savodxonlikni rivojlantirish". Samarqand: Samarqand Davlat Universiteti.
3. Tursunova, D. (2021). "Bolalar uchun o'qish va yozish ko'nikmalarini shakllantirish". Buxoro: Buxoro Davlat Universiteti.
4. Murodova, L. (2018). "Ota-onalar va ta'lim muassasalari o'rtasidagi

hamkorlik". Toshkent: O'zbekiston Milliy Universiteti.

5. Isroilova, G. (2022). "Bolalar psixologiyasi va ularning rivojlanishi". Farg'ona: Farg'ona Davlat Universiteti.

6. Rahmonova, M. (2023). "Maktabgacha yoshdagi bolalarning til rivojlanishi". Andijon: Andijon Davlat Universiteti.

7. Xudoyberganova, A. (2021). "Ota-onalarning bolalar ta'limidagi roli". Namangan: Namangan Davlat Universiteti.